



ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจสภาพและปัญหาการสอนวิชาศิลปะในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ให้ครูศิลปะของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษซึ่งอยู่ในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 จำนวน 36 โรงเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 65 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 53 ฉบับ นำมาใช้ในการวิเคราะห์คิดเป็นร้อยละ 81.54 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จากข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละทางสถานภาพทั่วไปของครูศิลปะ

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	39	73.58
	หญิง	14	26.42
2	อายุ		
	20 - 25 ปี	0	0.00
	26 - 30 ปี	3	5.66
	31 - 35 ปี	17	32.08
	36 - 40 ปี	18	33.96
	41 - 45 ปี	8	15.09
	45 ปี ขึ้นไป	7	13.21

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
3	วุฒิการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	20.75
	ปริญญาตรี	40	75.47
	ปริญญาโท	2	3.77
4	ประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ		
	ต่ำกว่า 5 ปี	4	7.55
	5 - 10 ปี	9	16.98
	11 -15 ปี	17	32.08
	16 -20 ปี	15	28.30
	21 ปีขึ้นไป	8	15.09
5	ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	หัวหน้าหมวดวิชาศิลปะ	19	35.85
	ครูผู้สอน	34	64.15
6	จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์		
	น้อยกว่า 10 คาบ	9	16.98
	10 - 15 คาบ	17	32.08
	16 - 20 คาบ	23	43.40
	21 คาบ ขึ้นไป	4	7.55
7	รายวิชาศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
	ที่โรงเรียนเปิดสอน		
	ศ 011	15	18.29
	ศ 012	10	12.20
	ศ 013	13	15.85
	ศ 014	10	12.20
	ศ 015	21	25.61

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
	ศ 016	16	19.51
	ศ 017	12	14.63
	ศ 018	6	7.32
	ศ 019	6	7.32
	ศ 0110	2	2.44
	ศ 0111	2	2.44
	ศ 0112	2	2.44
	ศ 0113	6	7.32
	ศ 0114	5	6.10
	ศ 0115	6	7.32
	ศ 0116	2	2.44
	ศ 0117	2	2.44
	ศ 0119	7	8.54
	ศ 0120	6	7.32
	ศ 0121	2	2.44
	ศ 0123	5	6.10
	ศ 0125	1	1.22
	ศ 0131	1	1.22
	ศ 0135	3	3.66
	ศ 0136	3	3.66
8	รายวิชาศิลปะที่ทำการสอนในปีการศึกษา 2537		
	ศ 011	15	18.29
	ศ 012	10	12.20
	ศ 013	13	15.85
	ศ 014	10	12.20

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
	ศ 015	21	25.61
	ศ 016	16	19.51
	ศ 017	12	14.63
	ศ 018	6	7.32
	ศ 019	6	7.32
	ศ 0110	2	2.44
	ศ 0111	2	2.44
	ศ 0112	2	2.44
	ศ 0113	6	7.32
	ศ 0114	5	6.10
	ศ 0115	6	7.32
	ศ 0116	2	2.44
	ศ 0117	2	2.44
	ศ 0119	7	8.54
	ศ 0120	6	7.32
	ศ 0121	2	2.44
	ศ 0123	5	6.10
	ศ 0125	1	1.22
	ศ 0131	1	1.22
	ศ 0135	3	3.66
	ศ 0136	3	3.66
9	การเปิดวิชาเลือกเสรีศิลปะ		
	ผู้บริหารเป็นผู้พิจารณาเปิดโดยครูไม่มีส่วนร่วม	3	5.66
	ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเปิด	50	94.34

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
10	การเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง 2533		
	ไม่เคยเข้ารับการอบรม	28	52.83
	เคยเข้ารับการอบรม	25	47.17
	- เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย	19	35.84
	- การเขียนโครงการสอนและแผนการสอน	10	18.86
	- วิธีการสอน	12	22.64
	- การผลิตสื่อการสอน	5	9.43
	- การประเมินผล	2	3.77
11	ประสบการณ์ตรงในการศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปะ		
	ไม่เคย	5	9.43
	เคยเรียนเป็นวิชาเอก	41	77.36
	เคยได้รับการอบรมด้านการสอนศิลปะ	7	13.21
12	วิชาอื่นที่สอนนอกเหนือจากวิชาศิลปะ		
	ไม่มี	40	75.47
	มี	13	24.53
13	หน้าที่นอกเหนือจากการสอน		
	ไม่มี	9	16.98
	มี	44	83.02
14	จำนวนครูในหมวดศิลปศึกษา		
	ต่ำกว่า 5 คน	27	50.94
	5 - 10 คน	26	49.06
	มากกว่า 10 คน	0	0.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
15	ขนาดของโรงเรียน		
	ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1500 -2499 คน)	30	56.61
16	ขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2500 คนขึ้นไป)	23	43.39
	ที่ตั้งของโรงเรียน		
	ในเมืองหรือในเขตเทศบาล	27	50.94
	ในเขตสหภาพ	19	35.84
	อื่น ๆ	7	13.20

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ครูศิลปศึกษา(ทัศนศิลป์) เป็นชายและหญิง เป็นอัตราส่วน 3:1คือ เป็นชายร้อยละ 73.58 และเป็นหญิงร้อยละ 26.42 และครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 33.96 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี รองลงมา วุฒิการศึกษาของครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 73.58 มีวุฒิปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 22.64 มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี , สำหรับประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 32.08 เคยสอนมาแล้ว 11-15 ปี รองลงมาร้อยละ 28.30 เคยสอนมาแล้ว 16-20 ปี, ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันครูศิลปะที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 66.04 เป็นครูผู้สอน รองลงมาเป็นหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ร้อยละ 33.69 ,ส่วนจำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์ ครูศิลปะส่วนใหญ่ร้อยละ 43.40 สอนระหว่าง 16-20 คาบ รองลงมาร้อยละ 32.08 สอน 10-15 คาบรายวิชาที่โรงเรียนเปิดสอนส่วนใหญ่ร้อยละ 25.61เปิดสอนรายวิชา ศ 015 (จิตรกรรม 1) รองลงมาร้อยละ 19.51 คือวิชา ศ 016 (จิตรกรรม 2)และร้อยละ 18.29 เปิดสอนรายวิชา ศ 011 (ศิลปนิพนธ์ 1), ครูศิลปะส่วนใหญ่ร้อยละ 25.61สอนรายวิชา ศ 015 (จิตรกรรม 1) รองลงมาร้อยละ 19.51 สอนวิชา ศ 016 (จิตรกรรม 2)และร้อยละ 18.29 สอนวิชา ศ 011 (ศิลปนิพนธ์ 1), ส่วนในการเปิดวิชาเลือกเสรีศิลปะส่วนใหญ่ร้อยละ 94.34 ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเปิด,ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 52.83 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา , เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปรับปรุง2533 เคยได้รับการอบรมร้อยละ 47.17 โดยส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรร้อยละ 35.84

รองลงมา ร้อยละ 22.64 เกี่ยวกับวิธีการสอน , สำหรับประสบการณ์ตรงในการศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปะ ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.36 เคยเรียนเป็นวิชาเอก รองลงมา ร้อยละ 13.21 เคยได้รับการอบรมด้านการสอนศิลปะ, ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.47 ไม่มีการสอนวิชาอื่นนอกเหนือจากศิลปะ , ส่วนหน้าที่นอกเหนือจากการสอนครูศิลปศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 83.02 มีหน้าที่นอกเหนือจากการสอน, จำนวนครูในหมวดศิลปะศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.94 มีครูต่ำกว่า 5 คน รองลงมา ร้อยละ 49.06 มีครูระหว่าง 5-10 คน, ขนาดของโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.60 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ รองลงมา ร้อยละ 43.39 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ, ส่วนที่ตั้งของโรงเรียน ร้อยละ 50.94 ตั้งอยู่ในเมืองหรือในเขตเทศบาล. รองลงมา ร้อยละ 35.84 ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการสอนวิชาศิลปะในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 2 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการสอนของครูศิลปะในด้านหลักสูตร

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	ปฏิบัติตามแนวคิดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา คือ			
1.1	เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจด้านศิลปะ	3.98	0.76	ค่อนข้างมาก
1.2	เพื่อให้มีทักษะในการแสดงออกอย่างเสรีโดยอาศัยศิลปะเป็นสื่อ	4.15	0.81	ค่อนข้างมาก
1.3	เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะมีความนิยมชมชื่นในศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล มีนิสัยที่ดีในการทำงาน	4.00	0.73	ค่อนข้างมาก
1.4	เพื่อนำความรู้ความสามารถและความถนัดทางศิลปะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะ	3.94	0.79	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
2.	ศึกษาคำอธิบายรายวิชาศิลปะเพื่อกำหนดแนวทางในการทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์	3.72	0.90	ค่อนข้างมาก
3.	กำหนดจุดประสงค์รายวิชาศิลปะต่างๆไว้ชัดเจนและศึกษาจุดประสงค์แต่ละวิชาก่อนสอน	3.91	0.85	ค่อนข้างมาก
4.	ศึกษาจุดประสงค์รายวิชาเพื่อกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการสอนตลอดปีการศึกษา	3.79	0.83	ค่อนข้างมาก
5.	การทำบันทึกการสอนโดยเตรียมวิธีการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมและจุดประสงค์รายวิชา	3.40	1.05	ปานกลาง
6.	ศึกษาจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาศิลปะเพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น	3.79	0.74	ค่อนข้างมาก
7.	ศึกษาจุดประสงค์รายวิชาเพื่อกำหนดแนวการสอนที่เป็นทักษะกระบวนการ	3.79	0.79	ค่อนข้างมาก
	รวม	3.85	0.85	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏว่า ครูศิลปะ มีการปฏิบัติในด้านหลักสูตร อยู่ในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกเรื่องยกเว้นข้อ 6 คือ เรื่องการทำบันทึกการสอนโดยเตรียมวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม และวัตถุประสงค์รายวิชา ($\bar{X} = 3.40$) ซึ่งครูศิลปะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับระดับการปฏิบัติที่ครูศิลปะปฏิบัติมากที่สุด คือ การปฏิบัติตามแนวจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปะ ข้อ 2 คือ เพื่อให้มีทักษะในการแสดงออก อย่างเสรีโดยอาศัยศิลปะเป็นสื่อ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ ข้อ 3 คือ เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะมีความนิยมชมชื่นในศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล มีนิสัยที่ดีในการทำงาน ($\bar{X} = 4.00$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่า ครูศิลปะ มีการปฏิบัติในด้านหลักสูตร อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.85$)

ตารางที่ 3 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการสอนของครูศิลปะในด้านเนื้อหาวิชา

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมรายวิชาศิลปะโดยยึดคำอธิบายรายวิชาตามหลักสูตร	3.87	0.83	ค่อนข้างมาก
2.	ศึกษาเอกสาร, ตำราทางศิลปะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอนเพิ่มเติม	4.02	0.74	ค่อนข้างมาก
3.	พัฒนาเนื้อหาวิชาศิลปะให้เหมาะสมกับความพร้อมของนักเรียน โรงเรียน และท้องถิ่น	3.98	0.74	ค่อนข้างมาก
4.	จัดเนื้อหาตามความถนัดของผู้สอน	3.85	0.79	ค่อนข้างมาก
5.	จัดเนื้อหาตามความต้องการของผู้เรียน	3.72	0.76	ค่อนข้างมาก
6.	จัดเนื้อหาวิชาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการศึกษาต่อทางด้านศิลปะ	3.83	0.77	ค่อนข้างมาก
7.	จัดเนื้อหาโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียน	3.89	0.74	ค่อนข้างมาก
	รวม	3.88	0.77	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าครูศิลปะมีการปฏิบัติในด้านเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกเรื่อง และปฏิบัติมาเป็นอันดับหนึ่งคือ เรื่องศึกษาเอกสาร , ตำราทางศิลปะ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนเพิ่มเติม ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือเรื่องการพัฒนาเนื้อหาวิชาศิลปะให้เหมาะสมกับความพร้อมของนักเรียนในโรงเรียนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.98$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่า ครูศิลปะมีการปฏิบัติในด้านเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ตารางที่ 4 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการสอนของครูศิลปะในด้านวิธีสอน

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	ใช้วิธีสอนหลากหลายวิธีตามความเหมาะสมของแต่ละเนื้อหาหรือกิจกรรม	3.83	0.75	ค่อนข้างมาก
2.	สอนโดยยึดทักษะกระบวนการในหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนรู้จักคิด ทำ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.79	0.83	ค่อนข้างมาก
3.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน	3.87	0.73	ค่อนข้างมาก
4.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	4.04	0.70	ค่อนข้างมาก
5.	ใช้วิธีการสอนโดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การทัศนศึกษา การเชิญวิทยากรท้องถิ่น เป็นต้น	3.00	1.18	ปานกลาง
6.	สอนโดยเน้นถึงความสำคัญของกระบวนการทำงาน	3.81	0.78	ค่อนข้างมาก
7.	สอนโดยเน้นถึงผลสำเร็จของงาน	3.87	0.85	ค่อนข้างมาก
8.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นขั้นตอนทักษะกระบวนการตามแผนการสอน	3.53	0.88	ค่อนข้างมาก
9.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบตามลักษณะเนื้อหาและจุดประสงค์	3.27	0.88	ปานกลาง
10.	จัดทำโครงการสอนระยะยาวในแต่ละภาคเรียน	3.42	0.94	ปานกลาง
11.	จัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนช้าและเรียนอ่อน	3.06	1.17	ปานกลาง
	รวม	3.63	0.95	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ครูศิลปะมีการปฏิบัติด้านวิธีสอน อยู่ในระดับค่อนข้างมากแทบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการใช้วิธีสอนโดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การทัศนศึกษา การเชิญวิทยากรท้องถิ่นเป็นต้น ($\bar{X} = 3.00$) เรื่องการจัดทำโครงการสอนระยะยาวในแต่ละภาคเรียน ($\bar{X} = 3.42$) และการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนช้าและเรียนอ่อน ($\bar{X} = 3.06$) ซึ่งครูศิลปะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับการปฏิบัติด้านวิธีสอนที่มากเป็นอันดับ 1 คือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาคือการสอนโดยเน้นผลสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 3.87$) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ($\bar{X} = 3.87$) และ การใช้วิธีสอนหลากหลายวิธีตามความเหมาะสมของแต่ละเนื้อหาหรือกิจกรรม ($\bar{X} = 3.83$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูศิลปะมีการปฏิบัติด้านวิธีสอนอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.63$)

ตารางที่ 5 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการสอนของครูศิลปะในด้านสื่อการสอน

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	จัดเตรียมสื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา	3.81	0.70	ค่อนข้างมาก
2.	กำหนดสื่อการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมและเนื้อหาไว้ในแผนการสอนทุกแผนการสอน	3.60	0.85	ค่อนข้างมาก
3.	การผลิตสื่อการสอน			
3.1	ผลิตสื่อขึ้นใช้เอง	3.89	0.90	ค่อนข้างมาก
3.2	ร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน	3.34	0.94	ปานกลาง
3.3	จัดซื้อสำเร็จรูป	2.74	1.08	ปานกลาง
3.4	ยืมจากแหล่งอื่น	2.32	1.08	ค่อนข้างน้อย
4.	จัดระบบการใช้และจัดเก็บสื่อการสอน	3.25	0.84	ปานกลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
5.	ทดลองใช้สื่อก่อนสอนจริง	3.43	0.88	ปานกลาง
6.	ใช้ผลงานศิลปะที่ดีเด่นของนักเรียน เป็นสื่อ, เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน	4.09	0.81	ค่อนข้างมาก
7.	ประมวลผลการเรียนโดยจัดนิทรรศการศิลปะ	3.45	0.88	ปานกลาง
8.	ผลิตเอกสารการสอนวิชาศิลปะชั้นใช้เองให้สอดคล้อง กับสภาพท้องถิ่น	3.26	0.99	ปานกลาง
9.	เตรียมห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม บรรยากาศการเรียนการสอนวิชาศิลปะ	3.72	0.81	ค่อนข้างมาก
	รวม	3.42	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ครูศิลปะมีการปฏิบัติด้านสื่อการสอน อยู่ในระดับค่อนข้างมากและปานกลางเท่ากัน คือระดับละ 6 ข้อ สำหรับการปฏิบัติด้านสื่อ การสอนที่มากเป็นอันดับ 1 คือ การใช้ผลงานศิลปะที่ดีเด่นของนักเรียนเป็นสื่อ, เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ การผลิตสื่อชั้นใช้เอง ($\bar{X} = 3.89$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูศิลปะ มีการปฏิบัติด้านสื่อการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

ตารางที่ 6 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการสอนของครูศิลปะด้านการวัดและประเมินผล

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	ศึกษาคู่่มือการประเมินผลของกระทรวง ศึกษาธิการก่อนเขียนแผนการสอน	3.58	0.88	ค่อนข้างมาก
2.	กำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้ในแผน การสอนแล้วชี้แจงให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มเรียน	3.85	0.79	ค่อนข้างมาก
3.	การประเมินผลความรู้เดิมก่อนเริ่มบทเรียน และเมื่อจบแต่ละจุดประสงค์	3.40	0.92	ปานกลาง
4.	วัดและประเมินผลแต่ละบทเรียนหรือจุดประสงค์เป็น ระยะอย่างต่อเนื่อง	3.66	0.73	ค่อนข้างมาก
5.	ประเมินผลภาคปฏิบัติจากคุณภาพของผลงาน ตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.00	0.67	ค่อนข้างมาก
6.	ประเมินจากคุณภาพของงานภาคปฏิบัติโดยเปรียบเทียบ ผลงานนักเรียนทั้งหมดแล้วแบ่งกลุ่มระดับคะแนน	3.96	0.91	ค่อนข้างมาก
7.	ประเมินจากการสังเกตพัฒนาการทางศิลปะของ นักเรียนแต่ละคน	4.02	0.84	ค่อนข้างมาก
8.	วัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมทั้งสามด้าน คือความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติ	3.89	0.84	ค่อนข้างมาก
9.	วัดและประเมินผลการทำงานตาม ขั้นตอนทักษะกระบวนการ	3.70	0.90	ค่อนข้างมาก
10.	ครูนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุง แก้ไขกระบวนการเรียนการสอน	3.85	0.68	ค่อนข้างมาก
11.	การใช้วิธีการต่าง ๆ ในการวัดผลและประเมินผลวิชาศิลปะ 11.1 การสังเกต	4.04	0.75	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
11.2	การตรวจผลงาน	4.28	0.74	ค่อนข้างมาก
11.3	การสอบภาคปฏิบัติ	3.98	0.88	ค่อนข้างมาก
11.4	การสัมภาษณ์	3.06	1.25	ปานกลาง
11.5	การสอบข้อเขียน	3.45	1.00	ปานกลาง
	รวม	3.78	0.91	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่า ครูศิลปะมีการปฏิบัติด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับค่อนข้างมากแทบทุกเมื่อ ยกเว้น เรื่อง การประเมินผลความรู้เดิมก่อนเริ่มบทเรียนและเมื่อจบแต่ละจุดประสงค์ ($\bar{X} = 3.40$) เรื่องการใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์ ($\bar{X} = 3.06$) ,การสอบข้อเขียน ($\bar{X} = 3.45$) ,ซึ่งครูศิลปะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสำหรับการปฏิบัติในด้านการวัดและการประเมินผลที่ครูศิลปะปฏิบัติมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ การตรวจผลงาน ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ การสังเกต ($\bar{X} = 4.04$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อปรากฏว่าครูศิลปะ มีการปฏิบัติในด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.78$)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาศิลปะในกลุ่มวิชาเลือกเสรีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 7 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาศิลปะของครูศิลปะ
ในด้านหลักสูตร

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	ความเพียงพอของเอกสารหลักสูตรศิลปะ	3.68	0.84	ค่อนข้างมาก
2.	ความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.34	0.72	ปานกลาง
3.	ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.34	0.89	ปานกลาง
4.	ความสอดคล้องกับการศึกษาต่อด้านศิลปะ	3.60	0.85	ค่อนข้างมาก
5.	แหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของครูและนักเรียน	3.58	1.04	ค่อนข้างมาก
6.	การจัดการหลักสูตรศิลปะของโรงเรียน	3.26	0.97	ปานกลาง
7.	ความเข้าใจหลักสูตรของครูศิลปะ	3.02	0.96	ปานกลาง
8.	ความพร้อมด้านบุคลากรของหมวดศิลปศึกษา	3.32	1.02	ปานกลาง
9.	ความสอดคล้องในการจัดวิชาเลือกเสรีศิลปะกับ ความรู้ความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน	3.08	0.84	ปานกลาง
10.	คาบเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 2 คาบ/สัปดาห์	3.13	0.91	ปานกลาง
	รวม	3.35	0.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ครูศิลปะมีปัญหาการสอนในด้านหลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในเรื่อง ความเพียงพอของเอกสารหลักสูตรศิลปะ ($\bar{X} = 3.68$), ความสอดคล้องกับการศึกษาต่อด้านศิลปะ ($\bar{X} = 3.60$) และแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของครูและนักเรียน ($\bar{X} = 3.58$) ซึ่งครูศิลปะมีปัญหาลู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูศิลปะมีปัญหาลู่เป็นอันดับ 1 คือ ความเพียงพอของเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมา คือความสอดคล้องกับการศึกษาต่อด้านศิลปะ ($\bar{X} = 3.66$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อปรากฏว่าครูศิลปะ มีปัญหาการสอนในด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$)

ตารางที่ 8 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของครูศิลปะในด้านเนื้อหาวิชา

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	ความชัดเจนของเนื้อหารายวิชา	3.34	0.89	ปานกลาง
2.	การกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน	3.25	0.82	ปานกลาง
3.	ความเหมาะสมระหว่างเนื้อหากับเวลาเรียน	3.42	0.94	ปานกลาง
4.	ความสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันของเนื้อหา	3.25	0.72	ปานกลาง
5.	ความยืดหยุ่นและความเป็นอิสระในการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมแก่นักเรียนและท้องถิ่น	3.23	0.92	ปานกลาง
6.	เนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.13	0.67	ปานกลาง
7.	การพัฒนาเนื้อหารายวิชาให้เหมาะสมกับความพร้อมของโรงเรียน นักเรียน และท้องถิ่น	3.19	0.95	ปานกลาง
8.	การพัฒนาเนื้อหารายวิชาให้สอดคล้องกับการศึกษาต่อ	3.49	0.90	ปานกลาง
	รวม	3.29	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าปัญหาการสอนของครูศิลปะในด้านเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง สำหรับปัญหาที่ครูศิลปะประสบอยู่เป็นอันดับหนึ่งคือ การพัฒนาเนื้อหารายวิชาให้สอดคล้องกับการศึกษาต่อ ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมาคือความเหมาะสมระหว่างเนื้อหากับเวลาเรียน ($\bar{X} = 3.42$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูศิลปะมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะในด้าน
เนื้อหาวิชาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

ตารางที่ 9 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของครูศิลปะในด้านวิธีสอน

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	ประสบการณ์ด้านการสอนศิลปะของครูผู้สอน	2.94	1.00	ปานกลาง
2.	การสนับสนุนการอบรม ดูงานเกี่ยวกับการสอน จากทางโรงเรียน	3.49	0.96	ปานกลาง
3.	การขาดการเตรียมการสอน	2.98	0.79	ปานกลาง
4.	ครูสอนหลายวิชาเกินไป	3.08	0.89	ปานกลาง
5.	ครูศิลปะได้รับมอบหมายงานพิเศษจากทาง โรงเรียนมากเกินไป	3.60	1.09	ค่อนข้างมาก
6.	ครูสอนไม่ตรงกับความถนัดของตัวเอง	2.87	0.97	ปานกลาง
7.	ครูสอนศิลปะขาดความรู้ด้านการวิเคราะห์ หลักสูตร การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้	3.06	0.92	ปานกลาง
8.	การสอนตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	3.38	1.07	ปานกลาง
9.	การสอนวิชาศิลปะให้บรรลุตามจุดประสงค์ รายวิชาให้ครบทุกจุดประสงค์	3.26	0.85	ปานกลาง
10.	การเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ในแต่ละจุดประสงค์	3.02	0.84	ปานกลาง
11.	การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ สภาพของท้องถิ่น	2.89	0.84	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
12.	การสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนช้าและเรียนอ่อน	2.94	1.02	ปานกลาง
	รวม	3.13	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าปัญหาการสอนวิชาศิลปะของครูศิลปะ ในด้านวิธีสอน อยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่องยกเว้น เรื่อง ครูศิลปะได้รับมอบหมายงานพิเศษจากทางโรงเรียนมากเกินไป ($\bar{X} = 3.60$) ครูศิลปะมีปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างมากสำหรับปัญหาที่ครูศิลปะประสบอยู่เป็นอันดับ 1 คือ เรื่องครูศิลปะได้รับมอบหมายงานพิเศษจากทางโรงเรียนมากเกินไป ($\bar{X} = 3.60$) รองลงมา คือ เรื่องการสนับสนุนการอบรมดูงาน เกี่ยวกับการสอน จากทางโรงเรียน ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อปรากฏว่าครูศิลปะมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนวิชาศิลปะในด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของครูศิลปะในด้านสื่อการสอน

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	การให้บริการด้านสื่อการสอนจากทางโรงเรียน	3.40	0.92	ปานกลาง
2.	งบประมาณเพื่อการจัดซื้อสื่อการสอนของหมวดวิชาศิลปะ	3.45	1.13	ปานกลาง
3.	ความรู้และเทคนิคการผลิตสื่อการสอน	3.19	0.95	ปานกลาง
4.	ความสะดวกในการหาแหล่งจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะ	3.30	1.00	ปานกลาง
5.	ตำราประกอบการเรียนวิชาศิลปะ	3.36	1.07	ปานกลาง
6.	ความเพียงพอของสื่อการสอนของครู	3.32	0.93	ปานกลาง
7.	ความเพียงพอของสื่อการเรียนของนักเรียน	3.49	0.98	ปานกลาง
8.	แหล่งวิทยากรในท้องถิ่นสำหรับครูและนักเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	3.53	0.98	ค่อนข้างมาก
9.	ค่าใช้จ่ายของนักเรียนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะ	3.68	1.04	ค่อนข้างมาก
10.	การเลือกใช้สื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมและเนื้อหาของรายวิชา	3.26	0.85	ปานกลาง
11.	ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และห้องปฏิบัติการศิลปะของโรงเรียน	3.38	1.12	ปานกลาง
12.	ความทันสมัยของสื่อ	3.19	1.12	ปานกลาง
	รวม	3.38	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าปัญหาการสอนวิชาศิลปะของครูศิลปะในด้านสื่อการสอน อยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่องยกเว้นเรื่องแหล่งวิทยาการในห้องถื่นสำหรับครูและนักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.53$) และค่าใช้จ่ายของนักเรียนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะ ($\bar{X} = 3.68$) ซึ่งครูศิลปะมีปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างมากสำหรับปัญหาที่ครูศิลปะประสบเป็นอันดับ 1 ในด้านสื่อการสอนคือ เรื่องค่าใช้จ่ายของนักเรียนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะ ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมาคือ เรื่องแหล่งวิทยาการในห้องถื่นสำหรับครูและนักเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.53$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูศิลปะมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะในด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$)

ตารางที่ 11 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของครูศิลปะในด้านการวัดและการประเมินผล

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.	การประเมินผลให้สอดคล้องจุดประสงค์รายวิชาศิลปะในหลักสูตรให้ครบทุกข้อ	3.25	1.08	ปานกลาง
2.	ความรู้เกี่ยวกับการทำ รบ.3 ป ของครูศิลปะ	2.66	1.13	ปานกลาง
3.	การประเมินผลให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติ			
3.1	การวัดและประเมินผลด้านความรู้ความเข้าใจ	2.91	1.01	ปานกลาง
3.2	การวัดและประเมินผลด้านเจตคติ	2.89	0.92	ปานกลาง
3.3	การวัดและประเมินผลด้านทักษะปฏิบัติ	2.85	1.19	ปานกลาง
4.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามขั้นตอนของทักษะกระบวนการ	2.74	0.93	ปานกลาง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
5.	การวัดและประเมินผลก่อนการเรียนในแต่ละบทเรียน	2.74	0.93	ปานกลาง
6.	การวัดและประเมินผลก่อนการเรียนในแต่ละรายวิชา	2.62	0.87	ปานกลาง
7.	การวัดและประเมินผลหลังการสอนทุกครั้งในแต่ละจุดประสงค์	2.68	0.80	ปานกลาง
8.	การวัดและประเมินผลจากกระบวนการทำงานของนักเรียนแต่ละคน	2.74	0.91	ปานกลาง
9.	การวัดและประเมินผลจากการสังเกตพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนแต่ละคน	2.72	1.02	ปานกลาง
	รวม	2.82	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าปัญหาการสอนวิชาศิลปะของครูศิลปะในด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง สำหรับปัญหาที่ครูศิลปะประสบเป็นอันดับหนึ่ง คือ การประเมินผลให้สอดคล้องจุดประสงค์รายวิชาศิลปะในหลักสูตรให้ครบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.25$) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 2.91$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อ ปรากฏว่าครูศิลปะมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะในด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากแบบสอบถาม 53 ฉบับ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะทั่วไปมา 34 คน และใน 34 คนนี้ บางคนก็เสนอแนะมาเพียงบางด้านเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะ โดยจัดเรียงตามความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

ด้านหลักสูตร

1. ควรจัดอบรมสัมมนาครูศิลปะเกี่ยวกับหลักสูตรในทุกโรงเรียน (6)
2. หลักสูตรบางรายวิชาดีแต่ไม่เหมาะสมกับเวลาเรียนที่มีน้อย (5)
3. หลักสูตรควรเปิดกว้าง ชัดเจนและกำหนดรูปแบบที่แน่นอน (3)
4. หลักสูตรดีอยู่แล้วแต่ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน (3)
5. ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ (3)
6. บางหลักสูตรเนื้อหาที่สอนสูงเกินไป ทำให้เด็กรับไม่ทัน (2)
7. หลักสูตรที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น (2)
8. หลักสูตรที่มีนั้นจัดได้เหมาะสมอยู่แล้ว (2)

ในด้านหลักสูตรจะเห็นว่า ครูศิลปะได้เสนอแนะว่าควรจัดอบรมสัมมนาครูศิลปะเกี่ยวกับหลักสูตรในทุกโรงเรียน จำนวน 6 คน รองลงมาคือ หลักสูตรบางรายวิชาดีแต่ไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน ที่มีน้อยจำนวน 5 คน หลักสูตรควรเปิดกว้าง ชัดเจนและกำหนดรูปแบบที่แน่นอน จำนวน 5 คน

ด้านเนื้อหาวิชา

1. ตำรามีน้อย เนื้อหาไม่ชัดเจน ควรจัดให้มีแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม (8)
2. เนื้อหาวิชาปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินงานสั้น ทำให้เด็กไม่รู้เรื่อง (6)
3. เนื้อหาที่ให้มาน้อยเกินไป ไม่เพียงพอกับเวลาที่ใช้สอน (4)
4. หลักสูตร เนื้อหาเหมาะสม แต่ขาดอุปกรณ์การสอน (3)
5. เนื้อหาควรเปิดกว้าง เพื่อให้ครูสามารถนำประสบการณ์มาใช้สอนได้ (3)
6. ควรจัดเนื้อหาวิชาให้ละเอียด สอดคล้องกับการศึกษาต่อของเด็ก (2)

7. บางรายวิชาเวลาน้อย ควรเพิ่มเวลาสอนให้มากขึ้น (2)
8. ควรเพิ่มขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ (2)
9. เนื้อหาบางวิชาแน่นเกินไป เด็กไม่สามารถศึกษาได้ทัน (1)
10. บางรายวิชามีผู้สอนหลายคน ไม่สามารถสอนเป็นแนวเดียวกันได้ (1)

ในด้านเนื้อหาวิชาจะเห็นว่า ครูศิลปะได้เสนอแนะว่าตำรามีน้อย เนื้อหาไม่ชัดเจน ควรจัดให้มีแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม จำนวน 8 คน, เนื้อหาวิชาปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินงานสั้น ทำให้เด็กไม่รู้เรื่อง จำนวน 6 คน รองลงมาคือ เนื้อหาที่ให้มาน้อยเกินไป ไม่เพียงพอกับเวลาที่ใช้สอน จำนวน 4 คน, หลักสูตร เนื้อหาเหมาะสม แต่ขาดอุปกรณ์การสอน จำนวน 3 คน และ เนื้อหาควรเปิดกว้าง เพื่อให้ครูสามารถนำประสบการณ์มาใช้สอนได้ จำนวน 3 คน

ด้านวิธีสอน

1. ควรให้ผู้เรียนได้ใช้เทคนิคตามความถนัดของตน (6)
2. ควรเพิ่มเวลาในการสอนให้มากขึ้น (6)
3. หลักสูตรเพียบพร้อมดีแต่ขาดอุปกรณ์การสอน (4)
4. ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริง เพื่อเป็นประสบการณ์แก่ผู้เรียน (4)
5. ควรเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความทันสมัย (2)
6. ผู้สอนควรใช้เทคนิคการสอนต่างๆ ในการถ่ายทอดความคิดของตนสู่ผู้เรียน (2)
7. ควรคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความตั้งใจในการทำงานมาสอนเด็ก (2)
8. ควรเน้นให้ผู้สอนสอนตรงตามจุดประสงค์ตามเวลาที่กำหนด (2)
9. ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนต่างๆ (2)
10. ครูควรเอาใจใส่เด็กเพื่อให้เด็กเอาใจใส่ในการเรียน (1)

ในด้านวิธีสอนจะเห็นว่า ครูศิลปะได้เสนอแนะว่า ควรให้ผู้เรียนได้ใช้เทคนิคตามความถนัดของตน จำนวน 6 คน, ควรเพิ่มเวลาในการสอนให้มากขึ้น จำนวน 6 คน หลักสูตรเพียบพร้อมดีแต่ขาดอุปกรณ์การสอน จำนวน 4 คน, ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริง เพื่อเป็นประสบการณ์แก่ผู้เรียน จำนวน 4 คน

ด้านสื่อการสอน

1. ทางโรงเรียนควรจัดให้มีงบประมาณในการจัดหาและจัดทำสื่อการสอนต่างๆ (12)
2. ควรจัดให้มีการสอนสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาต่อ (4)
3. จัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยมาเพิ่มเติมในการเรียนการสอน (4)
4. ควรจัดแนวทางการสอนให้เป็นที่ไปตามความต้องการของท้องถิ่น (3)
5. ทางโรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ (2)
6. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหนังสือเรียนมากขึ้นกว่าเดิม (2)
7. ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนสื่อการสอนระหว่างสถานศึกษา (2)
8. ควรให้มีการจัดทำคู่มือการเรียนการสอนของครู (2)

ในด้านสื่อการสอนจะเห็นว่า ครูศัลปะได้เสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจัดให้มีงบประมาณในการจัดหาและจัดทำสื่อการสอนต่างๆ จำนวน 12 คน รองลงมาคือ จัดให้มีการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาต่อ จำนวน 4 คน, จัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยมาเพิ่มเติมในการเรียนการสอน จำนวน 4 คน, ควรจัดแนวทางการสอนให้เป็นที่ไปตามความต้องการของท้องถิ่น จำนวน 3 คน

ด้านการวัดและการประเมินผล

1. ควรลดจำนวนนักเรียนให้เหมาะกับชั้นเรียนเพื่อทำการสังเกตได้ง่าย (7)
2. ประเมินจากผลงานของนักเรียน (5)
3. ควรใช้วิธีวัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (3)
4. ควรจัดทำข้อสอบเป็นกลุ่มของโรงเรียน (3)
5. ใช้การประเมินโดยการจัดนิทรรศการสัญจร เพื่อสร้างความนิยมนต่อชุมชน (2)
6. ให้ครูและนักเรียนกำหนดแนวทางในการประเมินร่วมกัน (2)

7. จัดอบรมครูและนักเรียน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (2)
8. ประเมินผลจาก 3 ด้าน คือ
 1. ความรู้ ความเข้าใจ , 2. เจตคติ , 3. การปฏิบัติ (2)
9. ใช้ความรู้สึกส่วนตัวร่วมในการประเมินความสำเร็จ (1)
10. ควรจัดทำการวัดและประเมินผลที่แน่นอน (1)

ในด้านการวัดและประเมินผลจะเห็นว่า ครูศิลปะได้เสนอแนะว่าควรลดจำนวนนักเรียนและเพิ่มเวลาเรียนเพื่อทำการสังเกตได้ง่าย จำนวน 7 คน, ประเมินจากผลงานของนักเรียน จำนวน 5 คน รองลงมาคือ ควรใช้วิธีวัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จำนวน 3 คน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรให้วิชาศิลปะเป็นวิชาบังคับในชั้น ม.ปลาย (4)
2. ควรใช้ครูเพียงคนเดียวสอน 1 รายวิชา (4)
3. ทางโรงเรียนควรสนับสนุนทางด้านสถานที่และอุปกรณ์ (4)
4. ทางโรงเรียนควรจัดเป็นแผนการเรียนแยกออกต่างหาก (4)
5. ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร ม.ปลาย (3)
6. ควรจัดให้มีอุปกรณ์มากขึ้นกว่าเดิม (2)
7. ผู้บริหารควรมีความสนใจในศิลปะมากขึ้น (2)
8. ควรมีการสนับสนุนทางด้านหนังสือ และสื่อการสอนให้มากขึ้น (2)
9. ควรใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและเป็นมาตรฐานเดียวกัน (2)
10. ควรจัดให้มีการสัมมนาครูศิลปะบ่อยๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (2)

ในด้านข้อเสนอแนะทั่วไปจะเห็นว่า ครูศิลปะได้เสนอแนะว่าควรให้วิชาศิลปะเป็นวิชาบังคับในชั้น ม.ปลาย จำนวน 4 คน, ควรใช้ครูเพียงคนเดียวสอน 1 รายวิชา จำนวน 4 คน ทางโรงเรียนควรสนับสนุนทางด้านสถานที่และอุปกรณ์ จำนวน 4 คน, ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร ม.ปลาย จำนวน 3 คน